

1924 гэм жэпуэгүүм (октябрым) и 12 льяндэрэ кыдокл

Черкес хэку

2024 гээ, мазаем (февралым) и 3, шэбэт

Распространяется по подписке

Газета учреждена Народным Собранием (Парламентом) и Правительством Карачаево-Черкесской Республики Газетер кыдызыгэкыр Къэршей-Черкес Республикэм и Цыхубэ Зэлушэмрэ (Парламентымрэ) Правительствэмрээ

Цифровизация

И уасэр соми 3-ш

Газификация

Къэршей-Черкесым и Иташхъэ Темрезов Рэшидрэ цифрой зыужыныгэмкэ хэгүүгум и министр Медовый Валерийрэ лэжыгъэ Луэхуклэ зэлушэц. Ахэр тепсалыхъац Къэршей-Черкесыр цифрой зыужыныгэм хуэкуэным. Министрым хэлушчылу ишэц 2023 гэм ирагъэклуэклэ лэжыгъэхэм кыапэклуэхэмрэ республикэр бжыгъэ гээпсыккэм хуэгъэклуэныр адэклэ зырызэклэ-лыклуэнуыр.

Кызырыхъагъэамкэ, клуэрабгъу зыбжанэмкэ ефлэ-клуаш республикэм и гээлэгъуэныгъэхэр: Иэцлагъэлхэр гээхъырынымкэ, дэфтэрхэр электроннэ Иэмалкэ зегъэклуэнымкэ, ведомствэхэр а Иэмал дымкэ зэдэгъэлэжынымкэ, кэрал хуэлухуэцэхэм я бжыгъэр хэгъэхуэнымкэ. Шлагъэхуэбжыац цыхуэхэм кыулыктухэм зыкыпащэнымкэ Платформэм и лэжыгъэр, кэрал организацэхэм кэрал пабликхэр кызыгъэпэциным теухуа Федеральнэ хабзэр зэрагъэлажэр.

2023 гэм кыпэклуэхэмкэ, Къэршей-Черкесыр хэтц бжыгъэ зэхуэкыныгъэхэмкэ пашу цыт хэгүүгумэм я гупым.

Темрезов Рэшид квалэну игъуаш: лэжыгъэр кэм-гыгъэлээн, бжыгъэ гээпсыккэм иту цыхуэхэм хуэцфах кэрал хуэлухуэцэхэр нэхыб, гьэрэтыфлэ, псынцла-гъуэ шын.

Лэныкыуэхэр тепсалыхъац Къэршей-Черкесым и квалэхэмрэ кыужэхэмрэ сотовэ зэпыцэныгъэрэ интернетрэклэ кызыгъэпэциным епха инфраструктурэ проектхэр зэрагъэлажэр. Кызыднэклэ илэситылым аргуэру ягъуаш сотовэ зэпыцэныгъэхэмкэ базовэ станци 133-рэ. Абы иригъэфлэуац шыплэ дэдзыхэхэм цыпсэу-хэр мобилнэ телефонкэ зырызэпсалэр.

— Дэ адэклэ хэхауэ гулыгыт хуэцтыныуц клэпсэклэ клуэ интернет фабгъуэ, псынцлэ дэдзыхымылэ шыплэ дэдзыхэхэм, ди курорт шыплэхэм сотовэ зэпыцэныгъэр нэгъэсыным, — жишэц хэгүүгум и Иташхъэм.

КъЧР-м и Иташхъэмрэ и Правительствэмрэ я пресс-кыулыкту

Зэпсэлэныгъэм хэтэц КъЧР-м кыб-гъэдэклуэ УФ-м и Федеральнэ Зэлушцэм Федерацимкэ и Советым хэт сенатор Салпагаров Ахъмэт, КъЧР-м и Правительствэм и тхьэмэдэ Аргун Мурат, Черкесск квалэм и мэр Баскаев Алексей сымэ. «Урысей Федерацим и Президент Путин Владимир Илэ шидзэц 2025 гэм дгъэлэпэну, «0 праздновани 200-летия основания Черкесска» махуэцтым ехъ-ла Унафэм. Ар мыхъэншхуэ зилэц республикэм и квалэхэр зыужыныгъэ гъуэгуэм техъэнымкэ, флагъ льягэ хэллу ипэклэ клуэтэнымкэ, — кыыхигъэац хэгүүгум и лышхъэм.

Зэлушцэм хэтэхэм шэпалыкыац лэныкыуэ псомкэ кыапэщт квалэнхэр, Черкесск квалэм и теплэр, квалэ шыплэхэр, гъуэгуэхэр, жылагъуэ зыгъэпсэхуэлэр егъэфлэуэныр зыужыныгъэ шытык-кэ нэхышхъэхэр. Етлуанэ ушцлэ зытепсэлгыхар цыху-

Балигыплэ имыувахэм я Луэхуклэ, я хуитыныгъэр хуэмынымкэ КъЧР-м и Правительствэм и комиссам кыкыкылуэ зэлушцэ иригъэклуэлац. Абдеж цыхэплэац балигыпэм имыува ныбжышцэхэр хэту хабзэктуэныгъэ кымыгъэхуэным ехъэллэ Луэхуэгуэхэм. Комиссам и пашу шытац КъЧР-м и Правительствэм и тхьэмэдэ и кгуэдэ Суюнов Джанибек.

Зэпсэлэныгъэм хэтэц республикэм и Министерствэхэм, кыулыкшэуацэхэм, шыплэ самоуправленэхэм, жылагъуэ организацэхэм, хабзэхуэма кыулыкшухэм кыабгъэдэклэ лыклуэхэр.

Зэлушцэм кышэлашэц Луэхуэгуэ зыбжанэ. Абыхэм яшышц балигыпэм имыувахэм яхуэгъэуэ ялэж шцлэхъаджагъэхэр кымыгъэхуэныр. Алхуэдэ шцлэхъаджагъэхэр кымыгъэхуэнымкэ кы-

лыктум илэс клуам иригъэклуэла лэжыгъэм кытепсэлгыхъац КъЧР-м и Правительствэм и кыулышэуэныгъэ балигыпэм имыувахэм я Луэхуэгуэхэм подразделенэрэ я лэжыгъэр кызыгъэпэцинымкэ и кудамэм и унафэцлэ Гербеков Казим. — Балигы мыхъуахэм яхъэллауэ ялэж шцлэхъаджагъэхэр процент 24-кэ нэх мащлэ хуац. Ар районхэм зэхуэдэу цыхэлац, Черкесск квалэм мыхъуэ. Абдеж апуэдэхэр цынэхыбэц...

МВД-м мыпхуэдэ мыхъу-мыщлагъэм пэцлэтынымкэ лэжыгъэфлэ кызырегъэпэц. Апуэдэу, гъэ клуам профилактикэ мыхъэнэ илэу Луэхуэгуэ зыбжанэ. Абыхэм яшышц балигыпэм имыувахэм яхуэгъэуэ ялэж шцлэхъаджагъэхэр кымыгъэхуэныр. Алхуэдэ шцлэхъаджагъэхэр кымыгъэхуэнымкэ кы-

Лэжыгъэ Луэхуклэ

Зэлушцэ

Къэршей-Черкес Республикэм и Иташхъэ Темрезов Рэшид лэжыгъэ Луэхуклэ иригъэклуэла зэлушцэр теухуэу шытац Черкесск квалэм зырызэгъэуэныр.

Черкесск квалэм зэрызиужыным

хэм я шыплэ-псэуац егъэфлэуэныр. Темрезов Рэшид гу лытац нэхыбэу социальнэ Луэхушэлац, цыху куду зышцэхуэ унэхэр ухуэн, республикэм и квалэхэм и теплэм зегъэуэныр, инвестицэ кышэлэн зэрыхуэй.

Баскаев Алексей кытепсэлгыхъац республикэ квалэхэм зыужыныгъэ зырызэгъэуэныр проекту ягъээцлэну шцэ-

рылэ зыухуащыац: еджапэхэм, квалэ ДК-хэм, сабий поликлиникэхэмрэ творчествэмкэ Унэхэмрэ, жылагъуэ шыплэхэм, зыгъэпсэхуэлэхэм, гъуэгуэхэм капиталнэ зэгъэхуэжыныгъэ ягъэгуэтыным яхъ-лажэр, жылагъуэ транспортым и зеклуэр егъэфлэуэныр. Салпагаров Ахъмэт кытеуеуац мэрием зэрыдэлажэм, зэгъуэуэ ягъэхъызы-

ры, ди республикэм и квалэхэр «Всероссийский конкурс лучших проектов создания комфортной городской среды в малых городах и исторических поселениях» зэпеуэм зэрыхъытум. Ягу кыгъэ-кыбжыац илэс иктам Черкесск квалэр «Хытыгу Шхуантлэ» парком шыцэ гуэл цыклуэр зэгъэхуэжынымкэ проектм зырышцэуац. Илэс кыкылуэныр жэр-дэмышцэхэр кызырызгъэдэклуэныр сенаторым кыыхыгъэац. «Мы зэпеуэм дыхъэтыным кытхуи-гъуэ квалэныр — ди жылагъуэ шыплэхэр едгъэфлэуэн зактуэракъым, атлэ турист кытшэлэнми, хыхъэхкылым зыужыны ар хуэуэнтлауэ шытыныуц. Абы хэлхъэныгъэ хуишчыныуц квалэм и экономикэм, лэжыаплэ Инатлэцэхэр кыуэ-хуэуц, псом хуэмыдэу, шцлэгъуалэм хуэ-гъэуэуэ», — кыыхыгъэуац хэгүүгум и лышхъэм.

Ди корр.

Шцалэгъуалэм и Илэсым

Ныбжышцлэхэм яфI зэрахуэу

Иац Гербековым.

2003 гэм лэжыгъэр зырызэгъэклуэр кышышцэжэц Уарп муниципальнэ район администрацим и Иташхъэм и кгуэдэ Темиров Казим. Абы кыыхыгъэац балигы мыхъуахэм я шынагъуэныгъэ кызыгъэпэциным мыувылу зэрелэжхэр. Комиссам и кыы-хэлхъэныгъэклэ, кыулыкшухэр хэту районым и еджапэхэм зыпсэлэныгъэхэр, видео нэгынхэр, лекцэхэр шрагъэклуэклэ. Адэ-анэхэм ядэлажэ, сабий гъэсэнныгъэм и мыхъэнэр кыагъэ-лыгъуэу. Зылэжыапхъуэ кыалыгъэ унагъуэхэм я деж маклуэ зыпэ.

Зэлушцэм зыкышлэлуэ Луэху-

гъуэхэм яшышц сабийхэмрэ ныбжышцлэхэмрэ граждэн-хэкупс гъэсэнныгъэ ядэгъэклуэныр, терроризмэрэ экстремизмэрэ шцлэгъуалэр цыхуэмыныр, волонтер лэжыгъэм зегъэуэныр. А лэныкыуэхэмкэ ирагъэклуэла лэжыгъэм кытепсэлгыхъац КъЧР-м егъэдэжыныгъэр шцлэныгъэмрэклэ и Министерствэм сабийхэм я хуитыныгъэхэр хуэмыным, я зыгъэ-псэхуэуэ палэр кызыгъэпэциным, дополнительнэ егъэдэжыныгъэм, гъэсэнныгъэ лэжыгъэмкэ и кудамэм и унафэцлэ Гербековэ Гоккэ. — Мы зэманым еджапэхэм граждэн-хэкупс гъэс-

ныгъэмкэ бгъэдэхъэклэцлэхэр кышагъэсэбл. Еджапэхуэр драгъэхъац Хэкум и тхьдэм, Урысейм дуней псом шцлэ шцлэм. Егъэдэжыныгъэм епха Луэхушэлапэхэм лэжыгъэ шцлэпэхэр шрагъэклуэклэ ныбжышцлэхэр хэкупсэу гъэсэнным хуэгъэуэу. Кыахуэуэ сабий, шцлэгъуалэ хэкупсэ зыцлэхъэныгъэхэм. Илэс кысэ граждэн-хэкупс гъэсэнныгъэ Луэхуэхэм еджапэхуэ мин 32-рэ, студент мини 7-м шцлэгъуэ кыхохъа. Кыы-хъэ-гъэшчыпхъэц шцлэхъэмкэ, егъэдэжыныгъэмкэ, спортымкэ Министерствэхэм я эдэлэжыныгъэм и фыгъэк-кэ, 2023 гэм кружок, нэгъуэцлэ секцэхэм зи ныбжышцлэхэм илэсы 5-17 ит сабийхэм я процент 85-р кызышцлэрагъэуэуэу зырышцтар, — кыыхыгъэац Гербековэ Гоккэ.

Балигы мыхъуахэм яхъэллауэ хабзэктуэныгъэ кымыгъэхуэнымкэ егъэдэжыныгъэ Луэхушэлапэхэм шылажэ социальнэ, психолог егъэдэжыныгъэм, асыхъэми кытепсэлгыхъац. Зэлушцэм иктам 2024 гэм ялэжыным хуэймрэ ахэр кышэпцэжыныуц Палэмрэ ягъэбелджылац. Профилактикэ лэжыгъэм нэхыр гулыгыт хуащыны, кыулыкшухэм я эдэлэжыныгъэм шцлэгъэхуэжыныуц зыгуэруац.

БОРЭНЫХЪУЭ Мадина

Къэршей-Черкесым и Иташхъэ Темрезов Рэшид видеоконференц гээпсыккэм иту хэлэжы-хъац газификацимкэ Федеральнэ штабым и зэлушцэм.

Штабым и зэхуэс

Урысей Федерацим и Правительствэм и вице-премьер Новак Александррэ УФ-м Федерацимкэ и Советым и унафэцтым и ялэ кгуэдэ Турчак Андрейрэ я унафэм шцлэу штабым и зэхуэсым «Россия» форумым и утыкум шцызэхэтэц. Абы хэтэц федеральнэ, хэгъуэгу кэрал унафэцлэ кыулыкшухэм я лыклуэхэр, «Газпром», «Газпром межрегионгаз» компанэхэм я унафэцлэхэр.

Зэлушцэм хэтэхэр хэллэац унагъуэхэр, узыншагъэр хуэмыныр егъэдэжыныгъэмрэ яшылэ кыулыкшухэлапэхэр, нэгъуэцлэ социальнэ ухуэныгъэхэр социальнэ догазификацэ шчыным икы иту Урысей Федерацим и Президент Путин Владимир ишцлэ шцэрылэхэр зэрагъэ-зэлушцэм.

Къэршей-Черкесыр хуабжы хуэныкыуэц социальнэ догазификацим и программэм, икы ар республикэм шцлэгъэхуэбжыауэ шцлэуэклэ. Псори зэхэту лэлу 5149-рэ кыатащи, абыхэм яшчу 1299-р гэм. Нобэклэ зэраушылэац гъуэз зэбрыгъэклуэлахэм технологическэуэ шышцэным хуэуэнтлэ зэгурулуэныгъэ 4662-рэ (ар элэжыныу яцтахэм я процент 98-рэ мэхуэ). Ухуэныгъэ-монтаж лэжыгъэхэр яухагъэхъэц зэгурулуэныгъэ 4652-мкэ (процент 100). Унэ 2427-м гъуэзыр ирата-гъэхъэц. Абы кынымышчулауэ, лэлуи 9-р хуагъэклуэац гъуэзыр социальнэ мыхъэнэ зилэ псэуалэхэм пызышцлэ кыулыкшухэм.

Хэгъуэгуэм шцалажэ республикэ программэ. Ар хуэу-нэтлэац гъуэзыр кызырагъэсэбл оборудованэ кышэху-ным, е гъуэз клуэпэхэр гъэтлэлыным, уктуэдинным теклуадэ ахъшэр цыхуэхэм хуащыныкыным. Къэршей-Черкесым и Правительствэм и унафэцлэ 2024 гэм шчышылэм (январым) и 1-м шчыцлэауэ, зауэ операцэ хэхэм хэтхэмрэ абыхэм я унагъуэхэмрэ гъуэз кызы-рагъэсэбл оборудованэ кышэхуэн пащлэ зэрадэпыкыуэ субсидиэу сом мини 100-м нэс иратыныуц.

ЗЕКУЭЛI Хъэмышцэ

Хэкупсагъэ

Шынагъуэныгъэм и акцэ

Къэршей-Черкес Республикэм и профсоюзэм дацтэ ФНПР-м и жэрдэм «Профсоюз России — За СВОИх!» хэкупсэ акцэр.

Шышылэм и 31-м КъЧР-м и профсоюз Зэгухэныгъэм и Президиумым иригъэ-клуэла зэлушцэм шытепсэлгыхъац икы дацтац ФНПР-м профсоюз зэгухэ-ныгъэхэм зырызыхуэгъэр икы хэкупсэ акцэм зыры-хэтынымкэ я арэзыныгъэр кыагъэлэгъуац. Ар егъэклуэнынымкэ унафэр мы гэм шчышы-лэм и 17-м кыыхац Уры-сейм и шчышхуит профсо-юзхэм Федерацимкэ я ге-неральнэ Советым, про-фсоюз зэгухэныгъэ зэху-эмыдэхэм я зыхуэгъэзэны-гъэр и лэабыжэу.

ФНПР-м профсоюзэм хэтхэр кыхуэрдэжэ я зы махуэ лэжыащлэр жыла-

ФНПР-м и пресс-кыулыкту

Шчыуэпс

Мэхэр хуэмыным

«Сохранение лесов» федеральнэ проектм, «Экология» лэпкэ проектм япкэ иткэрэ, мы гэм КъЧР-м Луэхуэгуэ зэхуэмыдэхэр шцлэуэныуц мэхэр кыагъэуэ-нырмрэ эфлэгъэхуэжынырмрэ теухуауэ.

Алхуэдэу: — мээ Ирышцлэр кышагъэклуэныуц гектари 2-м; — гектари 2-м шчыгур мээ шцлэгъэклуэным хуагъэхъэ-зырыныуц; — гектари 5,7-м мэхэр шцлэгъэбгъуэныуц; — гектари 119,7-м эзыр-эзыру кыкыныуц жыгхэм дэлэпыкыныгъэ ирагъэгуэтыныуц, мэхэр ягъэбагъуэу; — мээ мафлэхэм зырышцлэтыну техникэ лэуэжы-гъуи 3 кышэхуэныуц.

2019 гэм шцлэгъэхуэуэ мэлэжэ «Сохранение лесов» федеральнэ проектм икы абы льяндэрэ хэгъуэгуэм и мэхэр шчыцлэгъэхуэжыац, шцлэгъэбгъуэац гектар 300-м шчыгъуэм.

ШЫБЫХЪУЭ Ирэ

Ди сурэт гьэтылыгыгэхэр

Нобэ фи пащхэ идолхэ Бэралкы кьуажэм щыцу газетым илэс эхуэмыдэхэм кьытехуа, сурэт техау ди архивым кьыхэна теплэгьуэхэр. Ахэр кьытыдодзэ "ди сурэт гьэтылыгыгэхэр" рубрикэм цлэту, "Черкес хэку" газетыр илэси 100 зырыркьунум шкь шу. Сурэтхэм я нэхьыбэр тезыхар илэс куэдкIа адыгэ газетым щылэжьса Идрис Назириц. Зи сурэт зыцтэжьыну хуейр, редакцэм фькьыщыгьхэ.

Черкес хэку газетыр — илэси 100

**Черкес
хэку 100**

**БЭДРАЛЫКЫ
КЬУАЖЭ**

